

عنوان مقاله:

دیدگاه لایب نیتس درباره اختیار انسان و نقد آن از نظر علامه طباطبایی

محل انتشار:

فصلنامه آینه معرفت، دوره 19، شماره 3 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 26

نویسندگان:

سید حسن بطحایی - عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور تهران

لیلی خیدانی - دانشجوی دکتری معارف دانشگاه پیام نور قم

خلاصه مقاله:

مسئله اختیار از مسائل مهم و دیرین کلامی- فلسفی است که غالب ادیان به آن پرداخته اند و فیلسوفان دین نیز با نگاهی نو این موضوع را مورد مذاقه و بررسی قرار می دهند. این نوشتار به بیان، بررسی و نقد دیدگاه لایب نیتس می پردازد و در صدد پاسخ گویی به این پرسش است که آیا در نظام فلسفی لایب نیتس می توان انسان را مختار دانست یا نوعی ضرورت انگاری اسپینوزایی بر آن حاکم است؟ لایب نیتس برای اینکه اختیار در انسان را نفی نکند ضرورت را دو قسم می داند: ضرورت مابعدالطبیعی (هندسی) و ضرورت مشروط (اخلاقی). او می گوید خداوند واجد صفت خیر است و در آفرینش موجودات اصل کمال را مراعات می کند و لازمه این مراعات این است که قدرت انتخاب در کار باشد؛ پس مخلوقات فقط از ضرورت مشروط برخوردارند و ضرورت ذاتی در کار آنها نیست و همین ضرورت مشروط مثبت اختیار آنهاست. علامه طباطبایی هم اختیار را امری فطری دانسته و بیان داشته است که قاعده ضرورت سابق الشی ما لم یجب لم یوجد هیچ منافاتی با اختیار انسان ندارد.

کلمات کلیدی:

اختیار، ضرورت، موناخ، لایب نیتس، علامه طباطبایی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1267276>

